

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Petra Průchy a soudců Mgr. Jany Brothánkové a JUDr. Tomáše Langáška v právní věci žalobce: **O. K.**, zastoupen JUDr. Naděždou Kratochvílovou, advokátkou, se sídlem Spálená 21, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, odbor azylové a migrační politiky, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 28. 7. 2014, č. j. OAM-98/LE-BE02-P06-2014, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 1. 7. 2016, č. j. 49 Az 3/2014 - 44,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovené zástupkyni žalobce JUDr. Naděždě Kratochvílové **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši 4.114 Kč, která jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce podal dne 20. 5. 2014 žádost o udělení mezinárodní ochrany. Je státním příslušníkem Ukrajiny, zemi původu opustil v roce 2002, a od té doby pobývá v České republice. Z Ukrajiny odcestoval po rozvodu s manželkou za svým otcem. Na území České republiky pobýval nejprve na turistické vízum a poté bez povolení. Je sympatizantem Ukrajinské strany regionů, vojenskou službu ze zdravotních důvodů nikdy nevykonával. Jako důvod žádosti o udělení mezinárodní ochrany uvedl, že zde má hodně známých, je zde jiná civilizace a dají se zde vydělat peníze na živobytí. V případě návratu by mu hrozilo nebezpečí od lidí, kteří hlasovali pro jinou stranu. V roce 2000 nebo 2001 rozdával volební letáky Ukrajinské strany regionů, které dostal od mafiánů. Když strana ve volbách prohrála, začali mu lidé z druhé strany vyhrožovat. Byla to strana Juščenka, její název žalobce neznal. Od své sestry žalobce ví, že jej stále hledají.

Žalovaný o žádosti žalobce rozhodl rozhodnutím ze dne 28. 7. 2014, č. j. OAM-98/LE-BE02-P06-2014, (dále jen „**napadené rozhodnutí**“) tak, že se mezinárodní ochrana žalobci podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o azylu**“), neuděluje. V napadeném rozhodnutí uvedl, že tvrzení o vyhrožování považuje za naprosto nevěrohodné. Pochybnosti budí především fakt, že žalobce několikrát změnil výpověď ohledně důvodů opuštění vlasti. Žalobce zcela pominul, že od roku 2001 se Strana regionů opakovaně dostala do čela Ukrajiny a je vysoce nepravděpodobné, že by jej státní orgány v těchto letech chtěli trestat za podporu vládní strany a strany prezidenta republiky. Žalovaný dospěl k závěru o neznalosti jakýchkoliv politických souvislostí na Ukrajině ze strany žalobce a účelovosti jeho tvrzení. Ekonomická nouze v zemi původu není důvodem pro udělení azylu, neboť nedobrá hospodářská situace na Ukrajině postihuje velkou část občanů země bez rozdílu. Žalovaný uzavřel, že nebyly naplněny podmínky pro udělení mezinárodní ochrany a mezinárodní ochrana se tudíž neuděluje.

Krajský soud v Praze (dále jen „**krajský soud**“) rozsudkem ze dne 1. 7. 2016, č. j. 49 Az 3/2014 - 44, (dále jen „**napadený rozsudek**“) žalobu zamítl. Nejprve konstatoval, že článek 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (dále jen „**směrnice 2013/32/EU**“), který vyžaduje, aby soudy prvního stupně přezkoumávající rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany posuzovaly projednávaný případ dle právního a skutkového stavu ke dni rozhodnutí soudu, se na nyní posuzovaný případ nepoužije. Žádost o mezinárodní ochranu byla v této věci podána dne 20. 5. 2014, směrnice 2013/32/EU na toto řízení (včetně přezkumného řízení soudního) nedopadá. Na věc tak rationae temporis dopadá směrnice 2005/85/ES, která neukládá členským státům povinnost zajistit soudní přezkum rozhodnutí podle stavu ke dni vydání rozhodnutí soudu. Plně se tak prosadí § 75 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**s. ř. s.**“).

K žalobnímu bodu týkajícímu se ekonomické situace krajský soud uvedl, že se ztotožňuje se závěry žalovaného, že zhoršená ekonomická situace se nedá podřadit pod žádnou ze skutkových podstat, jejichž naplnění by odůvodňovalo přiznání mezinárodní ochrany. Dalším žalobním bodem žalobce brojil proti nedostatku podkladů pro vydání napadeného rozhodnutí. Krajský soud odkázal na protokol o seznámení s podklady rozhodnutí ze dne 10. 6. 2014, v němž je výslovně uvedeno, že předložené podklady budou sloužit pro vydání rozhodnutí o žádosti žalobce. Žalobce nevyužil možnosti seznámit se s podklady a vyjádřit se k nim. Nenavrhoval žádné doplnění podkladů ani neuvedl žádné nové skutečnosti.

Těžiště žalobního bodu ve vztahu k neaktuálnosti podkladů rozhodnutí spočívalo v tvrzení, že v důsledku zhoršení bezpečnostní situace na východě Ukrajiny byla obnovena branná povinnost a žalobce již dle zpráv od jeho rodiny obdržel povolávací rozkaz. Jedná se o skutečnost, kterou žalobce ani v žádosti, ani v dalším průběhu řízení neuplatnil.

pokračování

Krajský soud se proto nejprve zabýval tím, zda je napadené rozhodnutí nezákonné, jestliže žalovaný sám tuto skutečnost nezjišťoval. Krajský soud poukázal na to, že řízení ve věcech mezinárodní ochrany je řízením zahájeným na žádost. V té je žadatel povinen tvrdit právně relevantní skutečnosti, které by odůvodnily udělení mezinárodní ochrany. Jestliže žalobce v průběhu řízení neuvedl hrozbu nástupu vojenské služby, nelze klást žalovanému k tíži, že k této skutečnosti neopatřoval podklady. Žalovaný nebyl povinen domýšlet právně relevantní důvody pro udělení azylu, které žalobce neuplatnil, a činit k nim skutková zjištění. Povinnost zjistit skutkový stav měl žalovaný pouze v rozsahu důvodů, které žalobce v průběhu řízení uvedl. Jelikož soud při přezkumu rozhodnutí žalovaného vychází ze skutkového a právního stavu ke dni vydání žalobou napadeného rozhodnutí (§ 75 odst. 1 s. ř. s.), nezabýval se touto otázkou ani on a z daného důvodu zamítl návrh na provedení důkazu povolávacím rozkazem, který žalobce předložil.

V samotné žalobě pak žalobce jiné žalobní námitky neuvedl. Pokud se později ve vyjádření ze dne 23. 6. 2016 a dále při ústním jednání odvolával na svoji politickou činnost, jíž se věnoval před odjezdem z vlasti (podílel se na kampani Strany regionů a roznášel její letáky) a na rodinné vazby, které má na území České republiky, jde o žalobní body, ke kterým soud s ohledem na koncentrační zásadu nepřihlédl. Z výše uvedených důvodů soud neshledal žalobu důvodnou, a proto ji zamítl.

Proti napadenému rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) **kasací stížnost**. Napadený rozsudek je podle stěžovatele nezákonný, neboť krajský soud nesprávně posoudil otázky rozhodné pro správné rozhodnutí ve věci, zejména nesprávně posoudil důvody pro udělení azylu. Ekonomické důvody stěžovatele byly při podávání žádosti pouze druhotné. Prvotním důvodem byla obava z pronásledování vzhledem ke svým politickým aktivitám, kdy stěžovatel roznášel letáky Strany Regionů Viktora Janukoviče. Tato strana je dle výsledků voleb a i zpráv uvedených ve spise v oblasti, kde stěžovatel žije značně nepopulární. Zvláště po sesazení bývalého prezidenta Janukoviče docházelo k násilí na podporovatelích této politické strany. Dle tvrzení stěžovatele se na jeho osobu v jeho ukrajinském bydlišti stále doptávají. Zcela očividně mu tedy stále hrozí nebezpečí z důvodu jeho politické příslušnosti. Dalším důvodem byl stále probíhající konflikt na Ukrajině, a s tím související hrozba odvodu do armády, kde by stěžovatel byl vystaven aktivně probíhajícímu vojenskému konfliktu, tedy nebezpečí ohrožení života.

Žalovaný namítá, že tyto důvody nebyly posouzeny, jelikož nebyly zmíněny v samotné žádosti. Správní orgán má však podle stěžovatele povinnost dostatečně zjistit veškeré okolnosti, i nad rámec těch uvedených v žádosti. Přinejmenším existence ukrajinského konfliktu v době rozhodování žádosti byla silně medializovaná, tedy správní orgán měl a mohl vzít v potaz i tyto skutečnosti, případně požádat stěžovatele o uvedení dalších skutečností v souvislosti s konfliktem. Správní orgán nesplnil veškeré požadavky, jež jsou na něj kladeny zákonem. Krajský soud poté nedostatečně posoudil právní otázku, zdali byl postup správního orgánu správný.

Stěžovatel se domnívá, že se krajský soud nedostatečně vypořádal se všemi argumenty stěžovatele, zejména s hrozbou nebezpečí pro jeho politické aktivity a nebezpečí vyplývající z ještě stále probíhajícího konfliktu v jeho rodné zemi. Naopak se příliš soustředil na ekonomické aspekty jeho pobytu. Z tohoto důvodu stěžovatel navrhuje Nejvyššímu správnímu soudu, aby napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný ve **vyjádření** ke kasační stížnosti uvedl, že trvá na správnosti jím vydaného rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany ve všech jejích formách stěžovateli, i na tom, že se dostatečně zabýval všemi důvody sdělenými stěžovatelem v průběhu správního řízení, kterými zdůvodnil svojí žádost o udělení mezinárodní ochrany. Žalovaný odkazuje pro účely kasačního řízení plně na své podrobné vyjádření k žalobě, na správní a soudní rozhodnutí, kde již jednou dotčené orgány dostatečně vyhodnotily důvody stěžovatelovy žádosti o udělení mezinárodní ochrany, a to s ohledem na obdobnost žalobních a kasačních námitek. S ohledem na platnost § 75 s. ř. s. na případ stěžovatele jen na okraj a pro úplnost žalovaný správní orgán upozorňuje k žalobci namítanému obnovení branné povinnosti na vydaný Výnos č. 411/2016 ze dne 26. 9. 2016 prezidenta Ukrajiny Petro Porošenka o demobilizaci posledních branců a záložníků povolanych do armády během bojů s proruskými separatisty na východě země. Podle tohoto výnosu by nadále do bojů měli být nasazováni jen profesionální vojáci. Do konce roku dle uvedeného výnosu se domů vrátí všichni zmobilizováni vojáci a branci povolani k povinné službě se už nebudou posílat do oblasti bojů. Žalovaný navrhuje, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl pro nedůvodnost, pokud ji neodmítne pro nepřijatelnost.

Protože Nejvyšší správní soud shledal, že kasační stížnost je podána včas a je proti napadenému rozsudku přípustná, zabýval se otázkou, zda kasační stížnost podstatně přesahuje svým významem vlastní zájmy stěžovatele ve smyslu § 104a odst. 1 s. ř. s. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení kasační stížnost odmítnuta jako nepřijatelná.

K tomu, kdy je kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany přijatelná, existuje početná a ustálená judikatura Nejvyššího správního soudu (viz zejm. usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS, všechna zde citovaná judikatura dostupná na www.nssoud.cz), na kterou Nejvyšší správní soud v podrobnostech odkazuje. Stěžovatel k otázce přijatelnosti své kasační stížnosti, respektive podstatnému přesahu vlastních zájmů, neuvedl žádné argumenty. Nejvyšší správní soud se proto toliko v obecné rovině zabýval důvody přijatelnosti kasační stížnosti ve smyslu citovaného usnesení č. j. 1 Azs 13/2006 - 39 a dospěl k závěru, že kasační stížnost je **nepřijatelná**.

Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu poskytuje dostatečnou odpověď na uplatněné kasační námitky. Řízení před správními soudy je vystavěno na zásadě dispoziční a koncentrační. Zásada koncentrační vyjádřená v § 71 odst. 2 s. ř. s je projevem principu, že žalobce může své žalobní body uplatňovat pouze v zákonem stanovené lhůtě a k později uplatněným námitkám již zásadně nelze přihlížet.

pokračování

Podle § 32 odst. 1 azylového zákona platí, že „[ž]alobu proti rozhodnutí ministerstva ve věci mezinárodní ochrany lze podat ve lhůtě 15 dnů ode dne doručení rozhodnutí“. Nejvyšší správní soud se povahou a dopady 15-denní lhůty pro podání žaloby zabýval např. v rozsudku ze dne 20. 1. 2010, č. j. 1 Azs 72/2008 - 68. Stěžovatel tvrdí, že krajský soud se nedostatečně vypořádal s hrozbou nebezpečí pro jeho politické aktivity a nebezpečí vyplývající z probíhajícího konfliktu v jeho rodné zemi. Naopak se příliš soustředil na ekonomické aspekty jeho pobytu. Nejvyšší správní soud k tomu uvádí, že krajský soud se v souladu se zásadou koncentrace nezabýval **námítkou** týkající se tvrzené politické činnosti stěžovatele (roznášení letáků v roce 2000), neboť stěžovatel převzal napadené rozhodnutí dne 31. 7. 2014, žaloba byla podána dne 13. 8. 2014 a tuto námitku stěžovatel uvedl až ve vyjádření ze dne 23. 6. 2016.

Pokud se krajský soud odmítl zabývat tvrzením o zhoršení bezpečnostní situace na východě Ukrajiny a obdržení povolávacího rozkazu, postupoval v souladu s § 75 odst. 1 s. ř. s., kdy náležitě zdůvodnil, že tyto skutečnosti žalobce v průběhu řízení před správním orgánem neuvedl. Žalovanému nelze klást k tíži, že k této skutečnosti neopatroval podklady, neboť povinnost zjistit skutkový stav měl žalovaný pouze v rozsahu důvodů, které žalobce v průběhu řízení uvedl. Krajský soud taktéž zdůvodnil, proč na posuzovanou věc nedopadá čl. 46 citované směrnice 2013/32/EU. Stěžovatel neuvedl žádnou konkrétní námitku, v čem byl postup krajského soudu nesprávný, pouze obecně namítá, že se krajský soud nevypořádal se všemi jeho argumenty. Pravidlo o vázanosti skutkovým a právním stavem, který tu byl v době rozhodování správního orgánu, není bezvýjimečné, jak bylo již opakovaně judikováno, a to zejména ve vztahu k aplikační přednosti zásady *non-refoulement*, závazku České republiky nevystavit žádnou osobu, jež podléhá její jurisdikci, újmě, která by spočívala v ohrožení života či vystavení mučení nebo nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2010, č. j. 5 Azs 15/2010 - 76, náleží Ústavního soudu ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 425/16, dostupný na www.usoud.cz). Nejvyšší správní soud konstatuje, že krajský soud postupoval v souladu s výše citovanou judikaturou a stěžovatel ani v kasační stížnosti neuvedl žádný důvod, pro který by měl za to, že v posuzovaném případě se jednalo o výjimku z již zmiňovaného § 75 odst. 1 s. ř. s. Nadto ani v žalobě nespojoval možné narukování do armády s konkrétními důvody pronásledování jeho osoby (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 8. 2016, č. j. 5 Azs 45/2016 - 32).

Podle stěžovatele měl správní orgán povinnost dostatečně zjistit veškeré okolnosti, i nad rámec těch uvedených v žádosti. Nejvyšší správní soud k tomu cituje z rozsudku ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 Azs 24/2003-42: „V řízení o azylu je rozhodující pro posouzení naplnění zákonných podmínek, ale i pro rozsah dokazování, uvedení důvodů žadatelem v žádosti, při pohovoru, nebo v jiných podáních učiněných do vydání rozhodnutí. Je to žadatel, který se domáhá udělení azylu, který tvrdí určité skutečnosti, na jejichž základě by mu mělo být vyhověno. (...) Jestliže v žádosti o udělení azylu a v průběhu azylového řízení uváděl stěžovatel pouze důvody ekonomické, nelze správnímu orgánu vytýkat, že nehodnotil skutečnosti jiné, než stěžovatelem uplatněné.“ Z další judikatury soudu plynou podobné závěry, a to, že

jestliže z žádosti o udělení mezinárodní ochrany, z protokolu o pohovoru ani z jiné písemnosti neplyne, že by žadatel tvrdil některý z důvodů pro udělení azylu, správní orgán nemá povinnost provádět dokazování ohledně existence některého z azylových důvodů taxativně vypočtených v § 12 zákona o azylu (rozsudek ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 Azs 22/2003 - 41, ze dne 16. 5. 2004, č. j. 1 Azs 45/2004 a ze dne 28. 4. 2004, č. j. 1 Azs 22/2004 - 42). Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu ve svém usnesení ze dne 25. 1. 2011, č. j. 5 Azs 6/2010 - 107, vyslovil následující právní názor: „*Žádost o poskytnutí mezinárodní ochrany posuzuje správní orgán na základě skutečností, které žadatel uvede či které ve správním řízení jinak vyjdou najevo, a to z hlediska všech zákonných forem této ochrany, které se k těmto skutečnostem vztahují.*“ Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že správní orgán tak nemá povinnost domýšlet relevantní důvody pro udělení mezinárodní ochrany žadatelem neuplatněné a v postupu krajského soudu neshledává na rozdíl od stěžovatele žádné pochybení.

K námitce, že existence ukrajinského konfliktu byla silně medializovaná, a žalovaný se měl touto skutečností zabývat, Nejvyšší správní soud uvádí, že žalovaný se v napadeném rozhodnutí konfliktem na Ukrajině zabýval na s. 8, přičemž se věnoval i otázce místa posledního pobytu stěžovatele, které je v Zakarpatské oblasti. Žalovaný se tak zabýval i tím, zda stěžovateli nehrozí vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu.

Nejvyšší správní soud žádný důvod pro přijatelnost kasační stížnosti neshledal. Kasační stížnost je tak nepřijatelná ve smyslu § 104a odst. 1 s. ř. s. a jako takovou ji Nejvyšší správní soud musel odmítnout.

O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 3 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle něhož nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

Usnesením krajského soudu ze dne 19. 9. 2014, č. j. 49 Az 3/2014 - 29, byla stěžovateli ustanovena advokátka JUDr. Naděžda Kratochvílová, přičemž ta stěžovatele zastupovala ve smyslu § 35 odst. 8 in fine s. ř. s. i v řízení o kasační stížnosti. Hotové výdaje ustanoveného zástupce a jeho odměnu platí stát. Nejvyšší správní soud zástupkyni stěžovatele přiznal odměnu za 1 úkon právní služby, a to za písemné podání nebo návrh ve věci samé – sepsání kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)]. Za jeden úkon právní služby náleží odměna ve výši 3.100 Kč [srov. § 7 bod 5 a § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu] a náhrada hotových výdajů 300 Kč (srov. § 13 odst. 3 advokátního tarifu). Ze soudního spisu č. l. 40 vyplývá, že zástupkyně stěžovatele je plátkyní daně z přidané hodnoty, a proto odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů činí celkem 4.114 Kč a bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

pokračování

P o u ě n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. prosince 2016

JUDr. Petr Průcha
předseda senátu